

Íblástur til okkara

Oddagrein

STÓRSIGURIN hjá bretska arbeðara-flokkinum, Labour, á parlamentsvalinum fyrradagin fær vónandi ávirkan uttan fyri bretsku landoddarnar.

FLEIRI av teimum sosialdemokratisku arbeðaraflokkunum í Norðurlondum og í Evropa hava havt eitt sindur torført at fóta sær seinastu árinu og laga seg at nýggjum tíðum.

ARBEÐARAKLASSIN minkar stöðugt, samstundis sum miðalklassin alsamt veksur. Krøv, ynski og lívsvirði gerast nøkur onnur, og sosialdemokratisku flokkarnir tykjast at hava trupulleikar at skilja ta nýggju stöðu – ta menning – sum flokkarnir sjálvir hava slóðað fyri.

MEN tað eydnaðist tí umskipaða arbeðaraflokkinum – New Labour – aftur at vinna tann stóra meðalklassan í Bretlandi, og tað er heilt givið, at aðrir flokkar fara at leggja sína strategi um.

SO samanumtikið fer úrslitið á bretska valinum óivað at geva íblástur í øðrum londum – kanska eisini í Føroyum. Men tá lagt varð fyri við at siga, at úrslitið fær kanska ávirkan uttan fyri landoddarnar, varð hugsað um undirgrundarmarkið.

EFTIR teimum viðmerkingum, sum Sosialinum er eydnast at fáa frá einum komandi bretska ráðharra, so fer Labour at leggja seg eftir at hava góð viðurskipti við grannalondini – eisini Føroyar.

ÁÐUR hevur Labour tikið undir við prinsippinum at brúka miðlinjuna sum undirgrundarmark, so nú mugu vit vóna, at tað sama fer at gera seg galdandi nú.

TÍ fegnast vit eisini um valsigurin hjá nýggja bretska arbeðaraflokkinum. Men, eitt er at vinna eitt val. Eitt annað er at fara til verka, og fáa nakað burtur úr til frama fyri alt fólk.

VIT hava ikki tikið undir við borgarliga politikkinum, sum hevur gloymt ein stór-an part av Bretlandi, og vóna tí, at nýggja stjórnin eisini kann skapa hesum fólkunum góð og betri kor.

Sosialurinn

Samhaldsfasti var tað stóra málið

– men fleiri onnur arbeidsmarknaðarmál vórðu framd ella loyst úr lagdi, sigur Vilhelm Johannesen, fyrrverandi landsstýrismaður í arbeidsmarknaðarmálum

Í viðtali við Vilhelm Johannesen í blaðnum seinasta leygardag søgdu vit, at hann var landsstýrismaður í almanna- og heilsumálum, tá hann legði fram málið um Samhaldsfasti. Hetta var kortini ikki heilt rætt – Vilhelm Johannesen var landsstýrismaður í m. a. arbeidsmarknaðarmálum og tí var Samhaldsfasti hansara mál. Umframt arbeidsmarknaðarmál hevði Vilhelm Johannesen idnaðarmál, alimál, lógarmál, íbúðarmál og sjóvinnumál í landsstýrinum, sum sat frá 1985 til 1989.

Vilhelm Johannesen leggur dent á, at Samhaldsfasti ella arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin avgjørt var tað størsta arbeidsmarknaðarmálið, sum varð viðgjørt og avgreitt í tí landsstýrisisskeiðinum. Men hann virsir samstundis á, at fleiri onnur arbeidsmarknaðarmál vórðu viðgjørd, at nøkur vórðu endaliga loyst, meðan tað í øðrum førum var talan um at loysa úr lagdi, soleiðis at landsstýrismenninir, sum komu at umsitja arbeidsmarknaðarmál aftaná hetta, kundu arbeða víðari við hesum málum. M. a. var talan um eina minstulønarskipan fyri fólk á fiskavirkis- og um arbeidsumhvørvislógina.

Fritíðin varð longd

og prosentíð hækkað
Í 1985 varð skjótli settur á arbeðið við at gera uppskot til nýggja lóg um fritíð við lön. Hetta arbeði varð liðugt á vári 1986, tá uppskotið varð lagt fram á ting. Við nýggju lógini varð fritíðin longd úr fyra upp í fimm vikur og fritíðarprosentíð hjá tímalønnum varð hækkað úr 9,5 upp í 12 prosent. Hetta varð gjørt stigvíst. Fritíðin var longd við tveimum dögum um árið í trý ár. Fritíðarprosentíð hækkaði eisini stigvíst eftir trimum árum. Samstundis varð reglugerð gjørd fyri almenna fritíðargrunnin. Hóast hesin grunnur tá hevði meira enn 30 ár á baki, hevði hann ongantíð virkað, orsakað av at ongar reglur vóru galdandi fyri grunnin.

Víðari sigur Vilhelm, at ein nýskipan við nýggju lógini um fritíð við lön var, at nú fingur lönatkarafeløgini fritíðarpeningin í varðveitslu. T.v.s., at tey fingur gjaldfóris- og rentuággóðan av fritíðarpeninginum frá tí

hann varð tilskrivaður lönatkararum og til hann varð útgoldin. Frammanundan høvdu arbeðsgevararnir havt fritíðarpeningin í varðveitslu. Tann reglan var ongantíð lógfest. Her var bert talan um eina manna-gongd, ið arbeðsgevarar sjálvir høvdu skapt, og sum gav teimum ein gjaldfóris- og rentuággóða av peningi, ið teir als onki áttu í.

Trygdargrunnur fyri avgreiðingar og lønir

Um trygdargrunnin sigur Vilhelm, at skipanin var so, at allir fiskakeyparar skuldu rinda grunninum 2 kr. fyri hvørt tonsi av ráfiski, teir keyptu, og at grunnurin skuldi endurgjalda skipum, bátum og manningum 80 prosent av ágóðanum, um so var, at fiskakeypari fór á húsagang. Men grunnurin fevndi ikki um tey, ið arbeiddu á landi hjá fiskakeyparanum, og sum ofta eisini mistu stórar upphæddir í lön, tey høvdu til góðar.

Aftan á viðgerð í arbeidsmarknaðarnevndini hjá landsstýrinum, varð uppskot lagt fyri tingið í 1987 um at broyta lógina um Trygdargrunn fyri avgreiðingar, soleiðis at grunnurin nú kom at eita Trygdargrunnur fyri avgreiðingar og lønir. Eftir hetta fekk grunnurin sínar inntøkur frá einum promillugjaldi, ið allir fiskakeyparar og arbeðsgevarar skuldu rinda í mun til ávíkavist nøgd av keyptum fiski og útgoldnari lön. Nýskipanin førði eisini við sær, at umframt skip, bátar og manning, fingur nú allir lönatkarar á landi eisini endurgjald úr grunninum um arbeðsgevarin fór á húsagang og ikki hevði greitt sínar lønir til arbeidsfólki.

Arbeðs- umhvørvislógin

Vilhelm Johannesen sigur, at í hesum sama landsstýrisisskeiðinum varð Arbeðs- eftirlitið útygt við deildum kring landið, soleiðis at ein deild varð skipað í Norð- oyggjum, ein í Suðuroy og ein í Eysturoni. Í 1988 varð Arbeðs- umhvørvisráð valt og fekk hetta álagt at gera uppskot til eina føroyska arbeðs- umhvørvislóg.

Í mars í fjør varð uppskotið til arbeðs- umhvørvislóg lagt fyri lögtingið.

Men av tí, at so stutt tíð var eftir, til lögtingið skuldi í summarfrí, helt trivnaðarnevndin hjá lögtinginum ikki, at hon fekk tíð at viðgera málið nóg nágreinliga. Tí varð uppskotið lagt fram aftur í vár. Í løtuni verður tað viðgjørt í trivnaðarnevndini.

Minstulønarskipan fyri flakafólk

Tað seinasta arbeidsmarknaðarmálið, sum arbeitt varð við í hesum landsstýrisisskeiðinum, var ein minstulønarskipan fyri fólk í fiski- idnaðinum.

Vilhelm virsir á, at tá minstulønarskipan var galdandi bæði fyri langfarafiskimenn og útróðrarmenn, so helt hann tað vera náttúrligt, at ein slík skipan eisini var galdandi fyri fólk í fiski- idnaðinum.

Fyrrverandi landsstýrismaðurin í arbeidsmarknaðarmálum virsir á, at grundgevingin fyri hinum báðum minstulønarskipanum var tann, at inntøkurnar hjá ávíkavist langfarafiskimenn- um og útróðrarmennum orsakað av fiskagongd, veðurlagnum og streyminum, var sera óviss. Hetta sama er eisini galdandi tá tað snýr seg um inntøkuviðurskiptini hjá fólk í fiski- idnaðinum. Tí helt eg eina minstulønarskipan fyri fólk í fiski- idnaðinum vera tiltrondga.

Vit høvdu frætt at ein slík



Vilhelm Johannesen, fyrrverandi landsstýrismaður í arbeidsmarknaðarmálum

skipan varð royndarkoyrd í Íslandi. Saman við landsstýrisfulltrúanum í arbeidsmarknaðarmálum var eg í Íslandi og kunnaði meg um hesa skipan: Spurningurin var síðani reistur í arbeidsmarknaðarnevndini hjá landsstýrinum og viðgjørdur har. Men nú var so stutt tíð eftir av landsstýrisisskeiðinum at vit komu ikki longur við tí málinum.

Men seinni er hendan skipan vorðin til veruleika, og her hugsar Vilhelm um teir 32 tímar, sum ALS altíð tryggjar arbeidsfólkunum í fiski- idnaðinum.

NÝTT • NÝTT • NÝTT

BEITUHÚKAR í ymskum støddum við rustfríum svøvlum. Hava eisini 5 og 7 pund LODD. Tilboð verða givin.

Vinarliga ringið tlf. 75259